

سلسله دروس خارج

اصول فقہ

جلسه :

۷۵

تاریخ :

۸۹ / ۱۲ / ۲۱

مبحث وضع
(وضع شخصی و نوعی)

بررسی اقسام وضع شخصی و نوعی

نوعی	شخصی	مثال	وضعیت هیأت و ماده	
-	همه اصولیون	زید	هیأت معین + ماده معین	۱
مرحوم عراقی	مرحوم آخوند و مرحوم اصفهانی	«ض ر ب» برای «زدن»	ماده ثابت + هیأت متغیر	۲
اکثر اصولیون	آیت الله وحید	فاعل (صادر کننده فعل)	هیأت اسمی ثابت + ماده متغیر	۳
همه اصولیون	-	هیأت جمله اسمیه	هیأت نسبت ثابت + ماده متغیر	۴
مرحوم آخوند	-	رفع (دالّ بر فاعلیت)	هیأت اعرابی ثابت + ماده متغیر	۵

نظر مرحوم عراقی		نظر مرحوم اصفهانی	
۲	ماده ثابت + هیأت متغیر	«ض ر ب» برای «زدن»	شخصی
۳	هیأت اسمی ثابت + ماده متغیر	فاعل (صادر کننده فعل)	نوعی

قسم دوم و قسم سوم = وضع نوعی

علت نوعی بودن وضع مواد = می توانند در ضمن هر هیأتی به وجود آیند.

علت نوعی بودن وضع هیئت = می توانند در ضمن هر ماده ای به وجود آیند.

مرحوم عراقی

بیان احتمالات در فرق بین «ماده و هیئت»

طبق نظر مرحوم اصفهانی

باطل	ماده، تشخیص بالذات دارد بر خلاف هیئت	احتمال اول
	ماده، وزن ندارد بر خلاف هیئت	احتمال دوم
صحیح	ماده، می تواند به تنهایی لحاظ شود بر خلاف هیئت	احتمال سوم

اعراض در عالم خارج، وجود استقلالی ندارند

ولی در ذهن دارای لحاظ مستقل هستند

اشکال آیت الله وحید به
مرحوم اصفهانی

هیئت، شکلی است که بر «ض ر ب» عارض می شود؛ شکل از جمله اعراض
است

= هیئت دارای لحاظ استقلالی است

هیئت، همانند «عرض» است نه «معنای حرفی»

علت: اگر معنای حرفی بود، عین ربط بود و امکان لحاظ استقلالی نداشت

کلام شیخنا الاستاذ، بر مبنای خودشان (که هیأت را دارای معنای حرفی نمی دانند)

صحیح است

ولی بر مبنای مرحوم اصفهانی که هیأت را دارای معنای حرفی می داند، کامل نیست

ما می گوئیم

وضع شخصی :

هر چه که قابلیت لحاظ مستقل داشته باشد

ملاک وضعی و نوعی

در کلام مرحوم خوئی

وضع نوعی :

هر چه قابلیت لحاظ مستقل نداشته و با جامع عنوانی لحاظ می شود

سخن هر یک بر مبنای خودشان صحیح است

ما می گوئیم

حکم قسم چهارم و پنجم	حکم قسم سوم (هیأت)	حکم قسم دوم (ماده)	ملاک شخصی و نوعی	
نوعی	نوعی	نوعی	نوعی : هر چه قابل تعدد باشد	مرحوم عراقی
اگر معنای حرفی شمرده شوند : وضع نوعی است *	نوعی (چراکه هیأت معنای حرفی است)	شخصی	نوعی : هر چه قابل لحاظ مستقل نباشد و برای وضع شدن محتاج جامع عنوانی است	مرحوم اصفهانی
اگر معنای اسمی شمرده شوند : وضع شخصی است	شخصی (چراکه ایشان هیأت را معنای اسمی می دانند)	شخصی		آیت الله وحید

مرحوم فاضل :

شخصی است

مرحوم جزایری، مرحوم فیروز آبادی، مرحوم بجنوردی:

وضع هیأت، نوعی است

نکته ۱ :

نظر مرحوم آخوند درباره

قسم دوم و چهارم